

פרשת ויצא

וַתֵּהָרֵא לְאֵהָ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה יְהוָה בְּעֵגְיִי כִּי עָתָה יִאֱהָבֵנִי אִישִׁי (כט, לב)

אומרת הגמרא במסכת ברכות דף ז ע"ב: אמר ר' אליעזר אמרה לאה ראו מה בין בני לבין חמי אע"ג דמידעתיא זבניה לבכירותיה כתיב ביה וישטום עשיו את יעקב ואלו בני אע"ג דבעל כרחי'ה שקיל יוסף וכו' ואפילו הכי וישמע ראובן ויצילהו מידם.

והנה לכאורה הפליאה גדולה הלא מפורשת הסיבה לקריאת שמו של ראובן בתורה ולמה נצרך ר"א לחפש עוד טעמים, ועוד למה בשאר שבטים לא חיפש עוד טעמים?

יש לבאר דידוע כי חוקי הלשון להקדים הסיבה שהיא בחינת הסיבה והטעם, למשפט המתאחר כמו שכתוב יען עשית את הדבר הזה ולא חשכת וגו' כי ברך אברכך.

והנה כאן בשאר השבטים הזכיר הכתוב תחילה את הטעם והסיבה ואחר כך את המסובב היינו שנכתב תחילה הטעם וסיבה שבעבור זה נקרא שמו כן כמו שכתוב כי שמע ה' כי שנואה אנכי ותקרא שמו שמעון, וכן בשאר השבטים לכו היה קשה לרבי אליעזר מדוע בראובן נשתנה העניין ונכתב שמו לפני הטעם. על כרחך ההכרח לומר כי גם בלעדי הטעם כי ראה ה' בעוני היה מן הראוי לקרוא את שמו ראובן לכן יפה חקר ודרש כן על ראובן ולא על שאר השבטים. ודו"ק.